

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Acta Synodalia Osnabrvngensis Ecclesiae, Ab Anno Christi
MDCXXVIII.**

Brogberen, Johannes

Coloniae Agrippinae, 1657

Synodus Osnabrugensis, ejusdem Episcopi quarta, celebrata Iburgi, XII
Decembris MDCL.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14298

S Y N O D V S
O S N A B R V G E N S I S
Q V A R T A,

P R Æ S I D E N T E

Reverendissimo & Illustrissimo Principe
ac Domino,

D. F R A N C I S C O
G V I L I E L M O,

EPISCOPO ECCLESIAE OSNABRUGENSIS,
NEC NON RATISBONENSIS,
MINDENSIS, AC VERDENSIS,

S. R. I. Principe, Comite de Wartenberg & Schaumburg,
Domino in Wald & Hachenburg,

C E L E B R A T A I B V R G I,
XII Decembris M D C L.

I N D E X

eorum, quæ in hac Synodo continentur.

O rdo & cærimonie Synodi.
Designatio Parochorum.

Constitutionum Synodalium

CAP. I. Ingressus Decretorum.

CAP. II. De Ecclesiis.

CAP. III. De his, quæ Pastores concernunt
in Ecclesiis.

CAP. IV. De personis Parochorum quoad
ad se.

CAP. V. De personis Parochorum quoad pro-
ximum.

CAP. VI. De Pastoribus Orthodoxis, in
quorum Parochiis Exercitium A. C. publi-
cum, vi pacis publicæ, in Germania tole-
randum.

ORDO ET CÆRIMONIÆ
SYNODI.

Vt primum Illustrissimus ac Reverendissimus Episcopus Osnbrugensis, D. FRANCISCVS GVILIELMVS, vi pacis publicæ in Germaniâ, anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo, die trigesima Novembris, Diœcesi suæ Osnbrugensi, manu hostili, partim anno trigesimo tertio, partim anno quadragesimo septimo, sibi ablata, restitutus fuit; vix ad tres quatuorve dies Iburgi substiterat; & mox operi manum admovit; vineam Domini, quam ferus aper depastus fuerat, ut restaurare posset, omnem adhibuit conatum; ac idcirco superstites adhuc Orthodoxæ fidei Parochos, omnes exules, ad diem duodecimam Decembris Iburgum citari mandavit, Synodum, non Diœcesanam quidem, sed territorialem celebraturus. Comparuerunt ad præfatum tempus singuli, & præter eos nonnulli alii; qui in locum defunctorum, aut aliorum non Catholicorum, vi pacis publicæ, surrogati fuerunt.

Die itaque duodecimo Decembris, habito prius Sacro de Spiritu sancto in Ecclesia S. Clementis Iburgi, per Dominum Abbatem Iburgensem, ad horam nonam matutinam in aulâ majori Abbatiæ Iburgensis, in qua Illustrissima Sua Celsitudo, ob destructam suam hostili furore Residentiam Episcopalem, tunc commorari debebat, omnes comparuerunt. Præsentibus omnibus, Illustrissimus, indutus rochetto, cruce pectorali, mozettâ, & byreto rubro, comitantibus Illustrissimam Suam Celsitudinem Domino Abbate Iburgensi Iacobo Thorwarth, & Officiali Curie suæ Episcopalis Osnbrugensis, Domino Ioanne Bischofinck, I. V. L. & Canonico ad S. Ioannem Osnbrugi, nec non quibusdam Patribus, tam Dominicis, quam stri-

ctioris observantiæ S. Francisci, dictam aulam ingressus est, & mox genuflexus inchoavit hymnum, Veni Creator Spiritus. Post primum versum decantatum, surrexit Illustrissimus, & reliqui omnes, quoad prædictus hymnus absolutus fuerat. Finio hymno, Illustrissimus subjunxit Collectam, Adsumus Domine, ut in Pontificali. Post hæc per dimidiâ horæ spatium Latino sermone ad Clerum præsentem peyoravit. Quo finio, denuo citati omnes ad horam secundam pomeridianam; ac deinde Illustrissimus, modico spatio genuflexus, cum reliquo Clero, opem & assistentiam Spiritus sancti humillimis ad Deum precibus imploravit; & committatus à suis, discessit.

Hora secunda pomeridiana, loco eodem, coram Illustrissima sua Celsitudine, Domino Abbate Iburgensi, D. Officiali Osnbrugensi, & aliis diversorum Ordinum Religiosis, singuli de Clero præsentibus, soli evocati fuerunt, ut ad sequentia Interrogatoria responderent: Quale nomen, cognomen, quos habeant Ordines; ubi & à quo ordinati; quando expulsi, seu ejecti hostili manu ex suis beneficiis & officiis Ecclesiasticis; cui rei & quousque studuerint; quantum antehac habuerint numerum personarum, communicantium, Catholicorum, heterodoxorum; quales reditus, qualia paramenta, & alia Ecclesiarum jura; item ubi & quomodo hactenus in exilio vixerint, sese sustentarint; testimonia desuper vitæ & morum exhibentes. In specie etiam pro cura animarum examinati, & Parochiis singulis præfixi fuerunt.

DESIGNATIO
PAROCHORVM.

IN Cathedrali Ecclesia Osnbrugensi S. Petri, Conradus Burenus, ad S. Ioannem ibidem Canonicus.

In

In Collegiata S. Ioannis Osnaburgi, Ioannes Wernekinck.
 In Biffendorff, Iacobus Lixinger, Ordinis Prædicatorum.
 In Rulle, Ioannes Plisker, Ordinis Cisterciensium, in Campo Mariæ professus.
 In Behlem, Ioannes Brinckman.
 In Wahlenhorst, Christophorus Sack.
 In Schleddehausen, Bernardus Eilers, Ordinis S. Francisci strictioris observantiæ professor.

Decanatus Reckenbrugenfis.

In Civitate Quackenbrugenfi, Christophorus Strengerus, SS. Theologiæ & Medicinæ Doctor, & Decanus ibidem.
 In Gutterflo, Ioannes Sprengerus, Canonicus item Collegiata Ecclesiæ SS. Ægidii & Caroli Imperatoris in Widenbrug.
 In Langenberg, Hermannus Volmari.
 Ad S. Vitum, Ioannes Camen, Canonicus item Widenbrugenfis.

Decanatus Iburgensis.

In Iburg, P. Hermannus Berckhove, Ordinis S. Benedicti, & in Conventu Iburgensi Prior.
 In Glaen, D. Abbas Iburgensis, Iacobus Thorwarth.
 In Laer, Hermannus Geistman.
 In Glandorff, Hermannus Otting.
 In Hagen, Theodorus Mauriti.
 In Borcklœ, Henricus Langen.
 In Ozede, Baldewinus Busch.

Decanatus Fürstenauensis.

In Quakenbrugge, P. Antonii Heiken, Ordinis S. Francisci strictioris observantiæ professor.
 In Berffenbruck, P. Ioannes Wenninck, Ordinis Cisterciensium ex Campo Mariæ.
 In Ankum, Rudolphus Briekwede.
 In Alshausen, Lucas Beckman.
 In Nienkerken in Hulsê, Iacobus Borgel.
 In Battbergen, Ioannes Ioannis.
 In Voltage, Lambertus Swierman.
 In Swasdorff, Bolardus Bolardi.
 In Merßen, Ioannes Christianus Klinckhamer.

Decanatus Vordenfis.

In Vorden, P. Iodocus Gerhardi, S. I.
 In Nienkercken, P. Ioannes Zurstrassen. 51
 In Damme, Bernardus Morhaus.

Decanatus Gronenbergenfis.

In Melle, P. Bernardus Loper, S. I.
 In Gesmell, Gerhardus Schulte.
 In Rimlo, Ioannes Brogberen, I. V. L. Can. in Coll. SS. Ioannis Bapt. & Euang. Ratisbonæ.
 In Wellingholthausen, Hermannus Hoffhaus.
 Ad S. Annam prope Melle, Bernardus Hamhove.

Decanatus Huntetburgenfis.

In Huntetburg, P. Henricus Freitag, Ordinis Prædicatorum.
 In Oftercappelen, Ioannes Busch.

DECRETA SYNODALIA,

Pastoribus intimata, XIII Decembris M D C L,
 in Synodali conventionione Iburgi.

FRANCISCVS GVILIELMVS, Dei & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus Osnabrugensis, &c. omnibus orthodoxis Pastoribus animarum, qui sunt in Ecclesia Osnabrugensi. Gratia vobis, & pax à Deo, Patre nostro, & Domino Iesu Christo. Benedictus Deus, & Pater Domini nostri Iesu Christi, Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis; qui consolatur nos in omni tribulatione nostra, ut possimus & ipsi nos consolari eos, qui in omni pressura sunt, per exhortationem, qua exhortamur & ipsi à Deo: quoniam, sicut abundant passiones Christi in nobis, ita per Christum abundat consolatio nostra. Verbis hinc S. Pauli Apo-

stoli, merito & apte vos alloquimur. Tribulationes & passiones cum Christo & propter Christum sentimus, ultra septendecim annos, graves. Superavimus eas gratia Dei, quæ data est nobis, ut denuo vocaremur in opus ministerii divini, Pastores scilicet animarum, sanguine Iesu Christi redemptarum. Cui officio quomodo satisfacere, & eâ vocatione, quâ vocati estis, digne ambulare possitis, antehac tam ex sacra Scriptura, quam ex œcumenicis Conciliis, Statutis Metropolitanis, Synodali- bus etiam, tam Prædecessorum Nostrorum, præsertim Cardinalis Zollerani, quam No- stris, vobis observanda quædam proposuimus. Cum autem jam & bella, & mutationes regi- minis, mores alicigenarum gentium, domina- Civ. 2.

tiones exterorum, variarum rerum confusio-
nem, in hoc ovili Nostro, non parvam fece-
rint; ideo pro primâ vestra directione, se-
quentia vobis intimamus Decreta, usque dum
integram & debitam Synodum generalem to-
tius Nostræ hujus Dicecesis, solito more ac lo-
co, celebrare possimus, & ea, quæ necessaria
in Domino ulterius videbuntur, constituere
valeamus.

CAP. I. Ingressus Decretorum.

PRimo itaque scopum ac intentionem vo-
cationis suæ, status, obligationis, promif-
sionis, ac respective professionis, singuli in-
dies, in omni loco & occasione, præ oculis
habeant, ut alios, maxime sibi subjectos, ver-
bo & exemplo doceant, &, dum aliorum sa-
lutem quærunt, propriam non perdant. Pro-
inde triplex officium suum agnoscant; unum,
quomodo gerere se debeant quoad Deum
& Ecclesiam; alterum, quoad se; tertium,
quoad proximum, maxime curæ suæ com-
missum.

Cum autem hæc omnia facili negotio ac
debite promoveri possint, si prædictæ Consti-
tutiones sacrorum Conciliorum, præsertim
Tridentini, item Metropolitanæ ac Synoda-
les, exacte observentur; hinc omnibus & sin-
gulis serio mandamus, ut illas semper ad ma-
num habeant, diligenter legant, & in omnibus
sequantur: &, quoniam, in hac nostra Ger-
mania, jam pax stabilita varias continet, in
Instrumento, sic dicto, circa Ecclesiasticos &
Ecclesiastica decreta legemque, per pacem
publicam impositam, ordinationes; eis non
contraveniant. Verum, circa tria proposita
capita, hæc, pro ratione temporis, & princi-
pio, specialia ordinamus.

CAP. II. De Ecclesiis.

IN primis quoad Ecclesias, cum ad eas
accesserint, statim in eis procurent
munditiam; &, quæ ritum Catholicum vel
impediunt vel ei contrariantur, tolli curent.

2 De Custode, diligenti, Catholico,
ac pio; nullo crimine notato, sibi provi-
deant, &, ut moris est, assumant, vel assumi
faciant.

3 Idem est de Organista, Ludimagistro,
Provisoribus, si haberi possint qualificati. Si
etiam ex antiquis, tempore belli ejectis, vel
mutatis, qui per Nos admissi fuerant, super-
sint, & fideles Deo & Nobis manserint, ac
qualificati sint, restituantur.

4 Aquam baptismalem singuli, juxta A-
gendam & ordinationem, quomodo extra
tempus Paschale fieri debet, statim benedi-
cant. Baptisteria, si quæ suis locis remanse-
runt, diligenter prius purgent; si non adsint,

in vase aliquo stanneo eam, clausam, ac non
nisi in Ecclesia, asservent.

5 Similiter pro venerabili Sacramento Ta-
bernacula sint nitida, munita seris; quæ refici
debet, si opus sit; semper etiam clausa sint,
& solus Pastor claves penes se habeat.

6 Pari ratione hinc vascula pro sacris
oleis accipiant, &, diligenter clausa, in Eccle-
sia asservent.

7 Fabricas Ecclesiæ & turrium, uti &
cœmeteriorum munimina, diligenter inspi-
ciant, aut à peritis inspicere faciant; defectus no-
tent, & Nobis transmittant.

8 Similiter in supellectilem sacram, ca-
lices, patenas, monstrantias, pyxides, casulas,
albas, humeralia, cingula, stolas, manipulos,
missalia, corporalia, mappas altarium, agen-
das, cantionales libros, candelabra, candelas,
inquirant; & defectus quamprimum suppleri
faciant, prout de factò quantitatem eorum
hic confici & parari curavimus.

9 Ante omnia à Prædicantibus & Custodibus
moderni temporis omnia inquirent; &
de illis, ibidem in ejectione relictis, restituti-
onem petant, ac responderi faciant.

10 Ecclesiæ & cœmeteria, antequam di-
vina ibi fiant, juxta Rituale Romanum recon-
ciliantur. Quem in finem, aquam Gregoria-
nam, per Nos benedictam, hinc accipere po-
terunt in vasis mundis, & aliam postea astun-
dere, non tamen in majori quantitate. Alta-
ria, utrum violata sint, examinent; &, si quæ
inveniant, huc pro habendis portatilibus mit-
tant. Similiter calices, quibus A catholici usi
sunt, huc pro reconciliatione portari suo tem-
pore faciant.

CAP. III. De his, quæ Pastores concernunt.

I Habitationis, seu domus dotis, petant
restitutionem; uti & registra Provi-
soribus, quoad redditus Ecclesiarum, exigan-
tur; & per eos, quorum interest, dies determi-
nentur ad reddendas congruas rationes.

2 Si A catholici hucusque detentores ali-
quid, ratione agriculturæ, prætenderint, vi-
deant; &, consideratis circumstantiis, ita
convenire studeant, ne pax & tranquillitas in
hoc Nostro Episcopatu lædatur; quod si non
possint, Nostros Officiales pro interpolatione
& justitia implorent.

3 Quod si alia quæcunque prætenderint
amovendi, ad Nos pro resolutione remit-
tantur.

4 In omnibus servent Calendarium no-
vum Gregorianum, quod, anno millesimo sex-
centesimo quinquagesimo, iterum continuis
temporibus imposterum, vigore pacis publi-
cæ, retinendum, publicavimus; & observari
faciant festa à sibi commissis.

5 Statas horas, consuetas processiones, & omne exercitium, tam publicum, quam privatum, diligenter observent; uti & solitas cantiones Germanicas, antehac à Nobis approbatas, & in usum deductas, ante & post conciones, sub Sacris, Catechismo, & aliis temporibus, decantari faciant.

6 Ad festa Natalitia, quæ modo instant, rite celebranda, ad confessionem, & sacram communionem in iis recipiendam, subditos moneant & moveant.

C A P. IV. *De personis Parochorum quoad se.*

1 IN omnibus se præbeant exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate, in gravitate; verbum sanum, irreprehensibile; ut is, qui ex adverso est, vereatur, nil habens malum dicere de ipsis.

2 Scandala & occasiones vitent. unde concubinatus, potationes, ebrietates, rixæ omnes, eliminantur.

3 Orationi instantes sint; continue occupentur studiis, præsertim controversiarum, casuum & concionum, vel etiam qualibuscunque honestis exercitiis, ne otio subjaceant.

4 Domesticam curam non præponant curæ animarum.

5 Breviarium Romanum quotidie recitent.

6 Missas sæpius in septimana celebrent, juxta constitutiones Synodales; confiteantur, & testimonia exhibeant.

7 Præparent se ipsos jam ad festa, magno zelo & proposito.

8 Se mutuo solentur, ac consilio & auxilio juvent; consilia ab aliis peritis, in rebus gravioribus, petant; Decanis suis & Cæmariis obediant.

9 Si quid violentiæ vel oppositionis & difficultatis à sæcularibus sentiant, Officiatos Nostros implorent.

10 Quilibet faciat designationem & numerum suorum subditorum dextrè.

11 Omnes Nobis statum Parochiæ, singulis quindecim diebus, transmittant in scripto, vel viciniore oretenus referant.

C A P. V. *De personis Parochorum quoad proximum.*

1 IN concionibus servent Evangelium præscriptum.

2 In iis conentur etiam potius moralia, & quæ doctrinam spectant, proferre.

3 Allaborent, ut fundamenta fidei bene explicant.

4 Scholas bene disponant pro parvulis.

5 Catechismum habeant, etiam in concionibus adducant.

6 Conentur, omnes ad orthodoxam fidem reducere.

7 Sæpius etiam ipsorum domus visitent, ut conversatione eos acquirant.

8 Egrotorum curam diligentem habeant; præsertim ne sine Sacramentis, Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & Extremæ unctionis, decedant.

9 Curam etiam habeant Catholicorum, in vicinis Parochiis, ubi Prædicantes Augustanæ Confessionis sunt; ipsos ad suam Ecclesiam & accipienda Sacramenta invitent, in fide confortent ac solentur, & foveant libere, prout pace publicâ Germaniæ continetur.

10 Inquilinos suos, qui sunt alienæ fidei, publice & privatim instruant, moneant, urgeant.

11 Bono exemplo, sanâ doctrinâ, & morum suavitate, conentur reducere eos, qui hoc belli & exilii tempore, non ex levitate vel fundamento aliquo, sed coacti, deseruere Catholicam religionem.

12 Non se familiares nimium Prædicantibus A catholicis faciant; non verbis scabiosis in ipsos invehantur, sed tantum ut docere videantur in mansuetudine; computationes cum ipsis, & alia, fugiant.

C A P. VI. *De Pastoribus Orthodoxis, in quorum Parochiis exercitium Augustanæ Confessionis publicum, vî pacis publicæ in Germaniâ, tolerandum.*

1 H Oras, pro Officio divino constitutas, observent.

2 Et, quo magis acatholicis Ministris cohabitant, eo magis supra dicta observent.

Lectis hisce Decretis, Illustrissimus modico spatio omnes sui officii & curæ Pastoralis communit; ac in Domino hortatus est, ut vocationi, qua in sortem Dei vocati sunt, satisfaciant; quod si quis tamen nonnulla adhuc proponenda habeat, ea ipsa, die sequenti, coram Illustrissima Sua Celsitudine exponeret, & ulteriora mandata expectaret. Sicque hæc Synodalis conventio finita, & per Illustrissimam Suam Celsitudinem solemnî benedictione omnibus gensuicentibus datâ, singuli dimissi ad propria redierunt.

Et quia Ego Ioannes Brogberen, I. V. L. Collegiatæ Ecclesiæ S. Joannis Baptistæ & Evangelistæ Raubonæ Canonicus, & Pastor in Rinslo, a supra memorato Reverendissimo & Illustrissimo Domino Præside in Actuarius hujus sacræ Synodi deputatus fui, Decretorum Synodaliûm promulgationi reliquisque in eâ pertractatis interfui; idcirco iisdem Decretis, in fidem eorundem, propriâ manu subscripsi. Acta sunt hæc anno, a partu Virginico, millesimo sexcentesimo quinquagesimo,

Pontificatus Sanctissimi Domini Nostri INNOCENTII X sexto ; diebus , mense , & loco, quibus supra ; presentibus venerabilibus ac eruditis Dominis , Antonio Zollinger , & Nicolao

Schaberg, Cathedralis Ecclesiæ Osnabrugensis Vicariis , ac respective Sacristano & Notario publico, testibus, ad hoc specialiter requisitis, & fide dignis.

Ioannes Brogberen , I. V. L. Capellanus major Illustrissimi Osnabrugensis , Canonicus Collegiæ Ecclesiæ SS. Ioannis Baptiste & Euangelistæ Ratisbonæ , Pastor in Rimflo, & Actuarius causarum Ecclesiasticarum, ad hoc specialiter deputatus, subscripsit.

